

Sprog- og vejledningsforløb for sosu- hjælper-elever i praktik

Evaluering

Sprog- og vejledningsforløb for sosu- hjælper-elever i praktik

Evaluering
2009

**Sprog- og vejledningsforløb for sosu-
hjælper-elever i praktik**

© 2009 Danmarks Evalueringsinstitut

Citat med kildeangivelse er tilladt

Bemærk:

EVA sætter komma efter Dansk Sprognævnens anbefalinger, dvs. at der som hovedregel ikke sættes komma foran ledsætninger.

Publikationen er kun udgivet i elektronisk form på: www.eva.dk

ISBN (www) 978-87-7958-564-5

Indhold

1	Indledning	5
1.1	Resume	5
1.2	Dokumentation og metode	5
1.3	Om dette notat	6
2	Sprog- og vejledningsforløb	8
2.1	Baggrund for sprog- og vejledningsforløbene	8
2.2	Rekruttering til sprog- og vejledningsforløbene	8
2.3	Sprog- og vejledningsforløbenes organisering	9
2.4	Sprog- og vejledningsforløbenes indhold	10
2.5	Sammenhænge mellem sprog- og vejledningsforløbene og praktikforløbene	12
2.6	Sammenhænge mellem sprog- og vejledningsforløbene og Sosu-skolen	12
2.7	Elevernes udbytte af sprog- og vejledningsforløbene	12
3	Samlet vurdering af forløbene	16
3.1	Den overordnede målopnåelse	16
3.2	Den sproglige dimension	16
3.3	Den vejledningsmæssige dimension	17
3.4	Rammerne for sprog- og vejledningsforløbene	18
	Appendiks	
	Appendiks A: Projektbeskrivelse	20
	Appendiks B: Mål og tegn på målopnåelse	22

1 Indledning

Sundheds- og Omsorgsforvaltningen i Københavns Kommune (SUF) tilbyder social- og sundheds-hjælper-elever (sosu-hjælper-elever) der har et andet modersmål end dansk, og som har behov for at styrke deres dansksproglige kompetencer, et sprog- og vejledningsforløb.

SUF har bedt Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) om at evaluere disse sprog- og vejledningsforløb. Notatet er udarbejdet af evalueringskonsulent Pernille Hjeremov, og det rummer resultaterne af evalueringen og EVA's samlede vurderinger af sprog- og vejledningsforløbene.

1.1 Resume

EVA vurderer at sprog- og vejledningsforløbene samlet opfylder det overordnede formål, dvs. at de øger de udvalgte elevers mulighed for at gennemføre uddannelsen. Opgørelsen over elevernes gennemførelse viser at de elever der har deltaget i sprog- og vejledningsforløbene, i højere grad end forventet bliver fastholdt på uddannelsen. Samtidig vurderer både elever, praktikvejledere og tutor at sprog- og vejledningsforløbene understøtter elevernes kompetenceudvikling.

Der er dog behov for at skabe større sammenhæng mellem forløbene og uddannelsens øvrige elementer. Social- og Sundhedsskolen København (Sosu-skolen) og praktikstederne bør i højere grad følge op på og understøtte elevernes fortsatte sproglige kompetenceudvikling. Dette kan fx lettere ske hvis underviserne på sprog- og vejledningsforløbene påtegner elevens praktikerklæring en bemærkning om elevens udbytte af forløbet.

Den vejledningsmæssige dimension i forløbene er vigtig, men evalueringen viser at der kan være en risiko for at den fylder for meget i forhold til den sproglige dimension. EVA vurderer derfor at det er vigtigt at være opmærksom på at forløbene rummer den tilsigtede balance mellem de to dimensioner. Desuden er det vigtigt at overveje om den vejledningsmæssige dimension kan indgå i aktiviteter der inkluderer andre elever end blot deltagerne i sprog- og vejledningsforløbene.

1.2 Dokumentation og metode

Evalueringen bygger hovedsageligt på et kvalitativt materiale, suppleret med kvantitative data om gennemførelse af sosu-hjælper-uddannelsen for de elever der har deltaget i sprog- og vejledningsforløbene. Evalueringens forskellige elementer er beskrevet nedenfor.

Indledende seminar om forløbenes formål

EVA indledte evalueringen med at holde et seminar der skulle afdække hvilke formål, mål og målgruppeovervejelser der ligger til grund for sprog- og vejledningsforløbene. Dette fremgår kun meget overordnet af baggrundsnotatet og informationspjecen om forløbene. Seminaret skulle give EVA et bedre grundlag dels for at udarbejde spørgerammer for evalueringens interview, dels for at vurdere det indsamlede materiale.

I seminaret deltog de faglige partnere i forløbene, nemlig medarbejdere i SUF, lærere på Københavns VUC (KVUC) og medarbejdere i studieunit Bispebjerg/Nørrebro (lokalområdekantor under SUF) som varetager den sosu-faglige undervisning på sprog- og vejledningsforløbene.

Desk study

EVA har som baggrund for evalueringen gennemgået resultaterne af de skriftlige evalueringer af forløbene som KVUC gennemfører efter hvert forløb. Desuden har EVA haft adgang til de vurderingsskemaer der er udviklet i studieunit Bispebjerg/Nørrebro til brug for rekruttering af elever til

forløbene, og til en procedurebeskrivelse for administration af sprog- og vejledningsforløbene. Dokumenterne har sammen med det afholdte seminar været EVA's grundlag for at udarbejde spørgerammer for interview med elever, praktikvejledere, tutorer og uddannelseskonsulenter.

Den oprindelige tanke var at sammenligne karaktererne for de elever der har deltaget i sprog- og vejledningsforløbene, med gennemsnitskaraktererne for alle elever på Sosu-skolen og inddrage denne sammenligning i vurderingen af elevernes udbytte af sprog- og vejledningsforløbene. Dog var det desværre ikke muligt at indhente de nødvendige oplysninger fra Sosu-skolen.

Som et alternativ hertil har KVUC leveret oplysninger til SUF om hvilke elever der har deltaget i sprog- og vejledningsforløbene. SUF har herefter udarbejdet en opgørelse over gennemførelse og frafald blandt de elever der har deltaget i forløbene, og blandt alle elever på Sosu-skolen. Disse oplysninger indgår i den endelige vurdering af sprog- og vejledningsforløbene i kapitel 3.

Fokusgruppeinterview

Der er i forbindelse med evalueringen gennemført tre fokusgruppeinterview.

Der blev gennemført et interview med seks elever der lige havde afsluttet sprog- og vejledningsforløbet. Eleverne blev tilfældigt udvalgt og inviteret til at deltage i interviewet af SUF. Alle eleverne deltog uden besvær i interviewet, dvs. at de forstod de spørgsmål der blev stillet. Samtidig fortalte alle de interviewede elever at de havde afsluttet deres sprog- og vejledningsforløb med en skriftlig prøve – FVU-prøven. Samlet set tilmelder kun 26 % af eleverne denne prøve som afslutning på sprog- og vejledningsforløbet. Sprogunderviserne vurderede på det indledende seminar at de elever der melder sig til FVU-prøven, typisk er de særligt motiverede elever. Det tyder derfor på at de interviewede elever har været blandt de særligt motiverede. Interviewet har bidraget med en udfoldet beskrivelse og vurdering af indhold, struktur og udbytte af sprog- og vejledningsforløbene fra disse elevers synsvinkel.

Seks praktikvejledere fra fem forskellige praktiksteder deltog desuden i et gruppeinterview. Dette interview har givet en nuanceret vurdering af elevernes umiddelbare udbytte af sprog- og vejledningsforløbene og en vurdering af forløbenes organisering i relation til praktikken.

Endelig var der planlagt et gruppeinterview med tutorer fra Sosu-skolen. Dog mødte kun en enkelt tutor op til interviewet som derfor blev gennemført som et enkeltinterview. Interviewet har bidraget med en vurdering af rekrutteringsprocessen og forløbenes sammenhæng med den del af uddannelsen der foregår på Sosu-skolen.

Telefoninterview

EVA besluttede efter det indledende seminar at gennemføre telefoninterview med to uddannelseskonsulenter fra SUF om deres rolle i rekrutteringsprocessen og deres vurdering af denne proces. Disse telefoninterview har givet et bredt billede af praksis og udfordringer i forbindelse med rekruttering til og organisering af sprog- og vejledningsforløbene.

1.3 Om dette notat

Ud over dette indledende kapitel med et resume og en beskrivelse af evalueringens metode består notatet af to kapitler. Kapitel 2 fremlægger den indsamlede dokumentation, herunder vurderinger af rekrutteringen til og organiseringen af forløbene, forløbenes indhold og deres sammenhæng med praktikken og med skoleforløbene. Endelig indeholder kapitlet en fremstilling af vurderingerne af elevernes udbytte.

Kapitel 3 rummer EVA's vurdering af sprog- og vejledningsforløbene som de beskrives i interviewene. Vurderingen tager udgangspunkt i de mål og tegn på målopnåelse som blev identificeret på det indledende seminar. Vurderingerne er suppleret med en række punkter som det ifølge EVA's vurdering er vigtigt at være opmærksom på i det videre arbejde med sprog- og vejledningsforløbene. Det skal understreges at opmærksomhedspunkterne er et udtryk for EVA's prioritering af de mange relevante forhold som evalueringen peger på. Notatet peger også på forhold der ik-

ke er fremhævet i opmærksomhedspunkterne, men som alligevel kan være relevante at følge op på.

Projektbeskrivelsen for projektet findes i appendiks A. I appendiks B findes en oversigt over de formål, mål og tegn på målopnåelse der er grundlag for EVA's samlede vurdering.

2 Sprog- og vejledningsforløb

Dette kapitel beskriver hvordan rekrutteringen til forløbene foregår og hvordan elevernes gennemførelse og udbytte af forløbene ser ud fra de forskellige synsvinkler.

Kapitlet bygger på interview med elever der har deltaget i sprog- og vejledningsforløbene, praktikvejledere fra forskellige københavnske praktiksteder, en tutor fra Sosu-skolen og uddannelseskonsulenter fra forskellige studieunits under SUF. Desuden indgår data om elevernes gennemførelse af uddannelsen og deltagelse i FVU-prøven i kapitlet.

De faktuelle oplysninger om og beskrivelser af formål og mål for forløbene er fremkommet på et seminar med medarbejdere i SUF, lærere på Københavns VUC og medarbejdere i studieunit Bispebjerg/Nørrebro, der varetager den sosu-faglige undervisning på sprog- og vejledningsforløbene.

2.1 Baggrund for sprog- og vejledningsforløbene

Tilbuddet om et sprog- og vejledningsforløb for sosu-hjælper-elever med et andet modersmål end dansk henvender sig udelukkende til elever på Social og Sundhedsskolen København. Forløbene er etableret som en konsekvens af at flere og flere elever på sosu-hjælper-uddannelsen har et andet modersmål end dansk og derfor ofte har sproglige udfordringer i forbindelse med uddannelsen. Formålet med forløbene er at give disse elever bedre forudsætninger for at følge og gennemføre uddannelsen.

Forløbene bliver udbudt af SUF i samarbejde med KVUC inden for rammerne af FVU (Forberedende voksenundervisning). Sprogundervisningen varetages af undervisere fra KVUC, og den vejledningsmæssige del af undervisningen varetages af en medarbejder fra et studieunit under SUF. Denne medarbejder har en sosu-faglig baggrund.

Tilbuddet om sprog- og vejledningsforløb for sosu-hjælper-elever i praktik har eksisteret siden 2005. I alt har 320 elever gennemført et sprog- og vejledningsforløb, heraf 115 i 2009.

2.2 Rekruttering til sprog- og vejledningsforløbene

Sprog- og vejledningsforløbet er et ekstra undervisningstilbud til eleverne i målgruppen. Det betyder at de elever der har så store vanskeligheder med at udtrykke sig på dansk at der er en formodning om at de derfor ikke kan gennemføre uddannelsen, skal have tilbud om at deltage i forløbet.

Kriterier for rekruttering

Rekruttering til forløbene sker når eleven i løbet af de første to uger af uddannelsen er til uddannelsessamtale med sin tutor og en uddannelseskonsulent fra SUF. Samtalen handler overordnet om elevens praktikforløb og varer ca. 20 minutter. I løbet af samtalen bliver eleven tilbudt at deltage i sprog- og vejledningsforløbet hvis uddannelseskonsulenten vurderer at eleven er i målgruppen. Eleven vælger selv om vedkommende vil tage imod tilbuddet eller afslå det.

Uddannelseskonsulenterne fortalte at der findes et skema som er udarbejdet af studieunit Bispebjerg/Nørrebro, kan anvendes som grundlag for at vurdere om eleven er i målgruppen for sprog- og vejledningsforløbene. Uddannelseskonsulenten skal undervejs i samtalen med eleven i skemaet registrere elevens behov for at få styrket sine dansksproglige kompetencer i forhold til både den mundtlige og den skriftlige dimension.

Interview med uddannelseskonsulenterne viste at ikke alle konsulenter anvender skemaet. Uddannelseskonsulenterne fra en studieunit havde vanskeligt ved at anvende de operationaliseringer af de sproglige niveauer som skemaet rummer. Derfor har denne unit besluttet ikke at anvende skemaet, men i stedet at lade rekrutteringen bero på den enkelte konsulent's samlede skøn. Tutoren på Sosu-skolen tilkendegav at hun ikke kender skemaet eller andre konkrete kriterier for at udvælge elever til forløbene.

Uddannelseskonsulenterne fortalte at det af og til sker at tutoren i løbet af en samtale begynder at forklare eleven om forløbene uden at uddannelseskonsulenten har vurderet at eleven er i målgruppen. Derfor sker det også af og til at uddannelseskonsulenten afbryder samtalen og forklarer at eleven ikke tilhører målgruppen og derfor ikke kan deltage i forløbet. Tutoren på Sosu-skolen fortalte at uddannelseskonsulenterne bringer tilbuddet på banen hvis det er aktuelt.

Praktikvejlederne fortalte at de generelt oplever at de elever der bliver rekrutteret til forløbene, også er dem der har det største behov for at styrke deres dansksproglige kompetencer. Dog vurderede praktikvejlederne at der har været tilfælde hvor elever med relevante behov ikke er blevet rekrutteret. Nogle praktikvejledere fortæller at de med held har rettet henvendelse til studieunit og fået elever som ikke i første omgang var blevet rekrutteret, tilmeldt forløbet. Andre praktiksteder har blot konstateret at nogle elever havde et behov, uden at gøre yderligere ved det.

Uddannelseskonsulenterne oplever dels at Sosu-skolen henvender sig efter uddannelsessamtalerne for at melde flere elever til, dels at enkelte praktiksteder henvender sig. Endelig er der også elever der på eget initiativ beder om at blive optaget på et forløb. Uddannelseskonsulenterne afviser at optage elever hvis forløbet er gået i gang. Men hvis henvendelsen sker før eller lige efter forløbets start, er det sket at elever alligevel er blevet tilmeldt. Uddannelseskonsulenterne fortalte at det samlede antal elever der får tilbudt et forløb, afhænger af de ressourcer studieunit har til den vejledningsmæssige del af undervisningen. Samtidig viser uddannelseskonsulenternes erfaringer at der maksimalt bør være 15 elever pr. hold.

Præsentation af indhold og rammer for eleven

Hvis en elev bliver tilbudt at deltage i et forløb, er det typisk uddannelseskonsulenten der i løbet af uddannelsessamtalen informerer eleven yderligere om undervisningens indhold og rammer. Uddannelseskonsulenterne lægger i uddannelsessamtalen vægt på at beskrive de konkrete, praksisrettede elementer i forløbene, herunder at forløbene giver nogle sproglige kompetencer som eleverne særligt får brug for i praktikforløbene, fx fagspecifik terminologi som eleverne vil stifte bekendtskab med på praktikstedet.

Uddannelseskonsulenten medbringer til uddannelsessamtalen en informationspjece om forløbet og forklarer eleven om indhold og rammerne for undervisningen. Konsulenter lægger i præsentationen stor vægt på at forløbet er et tilbud og dermed noget som eleven selv beslutter at deltage i. Både uddannelseskonsulenter og tutor oplever at alle de elever der får tilbud om at deltage i et sprog- og vejledningsforløb, vælger at tage imod tilbuddet.

Eleverne fortalte at de har været meget glade for at få mulighed for at blive undervist i dansk, og at de ikke var i tvivl om at de ville sige ja til tilbuddet om at deltage i et sprog- og vejledningsforløb. Eleverne begrundede det med at de gerne ville forbedre deres skriftlige og mundtlige dansk, og at de gerne ville lære mere om dansk kultur, og som en af eleverne sagde: "... lære hvordan man kommer i kontakt med det danske samfund".

2.3 Sprog- og vejledningsforløbenes organisering

Sprog- og vejledningsforløbene finder sted sideløbende med et eller flere praktikforløb. Det varierer om undervisningen foregår udelukkende i første praktikperiode, eller om forløbet er fordelt så noget af undervisningen ligger i første praktikperiode og resten af undervisningen ligger i anden praktikperiode. For nogle elever er sprog- og vejledningsforløbet et afgrænset forløb der afsluttes med den første praktikperiode. For andre elever er forløbet brudt op i to dele med en længere pause midt i forløbet mens eleverne gennemfører deres anden skoleperiode. For alle elever gæl-

der det at undervisningen strækker sig over en hel undervisningsdag hver anden uge. Eleverne er fritaget fra praktikken på disse dage.

Praktikvejlederne vurderede at det ikke er tilstrækkeligt at undervise eleverne hver anden uge. De mente at der med fordel kan være undervisning hver uge – dels for at fastholde elevernes motivation, dels for at sikre en sammenhæng i forløbet. Samtidig vurderede praktikvejlederne at undervisningen bør samles og placeres så den ligger så tidligt i praktikforløbet som muligt. Nogle praktikvejledere vurderede endda at forløbene burde placeres inden første praktikperiode for på den måde at sikre at elevernes danskkompetencer er tilstrækkelige når de starter i praktik.

Eleverne tilkendegav at de er meget glade for at undervisningen foregår sideløbende med praktikken, da dette giver dem en mulighed for at diskutere problemstillinger fra praktikforløbet. Eleverne syntes dog også at undervisningen bør foregå hver uge. Når der, som det i øjeblikket er tilfældet, er to uger mellem hver undervisningsgang, glemmer mange af eleverne ofte hvad de har arbejdet med fra gang til gang. De vurderede at undervisning hver uge vil give en bedre mulighed for at skabe sammenhæng i sprog- og vejledningsforløbene. Eleverne vurderede også at det er en stor fordel at undervisningen strækker sig over en hel undervisningsdag. Det giver dem mulighed for at fordybe sig i undervisningen uden at skulle møde på praktikstedet samme dag.

Holdsammensætning

Praktikvejlederne oplever at eleverne får meget ud af være sammen med elever fra andre praktiksteder i sprog- og vejledningsforløbene. Holdene består af elever fra forskellige praktiksteder, og eleverne har derfor mulighed for at diskutere erfaringer fra praktikken og få indblik i andre elevers udfordringer. Eleverne vurderede ligesom praktikvejlederne at muligheden for at møde elever fra andre praktiksteder er en af fordelene ved at deltage i sprog- og vejledningsforløbene.

Holdene er vilkårligt sammensat af SUF, dvs. at der ikke bliver taget hensyn til elevernes sproglige niveau eller behov. Uddannelseskonsulenterne nævnte at det kunne være en god ide at inddele eleverne i hold med forskellige niveauer. Efter uddannelseskonsulenternes vurdering vil det give underviserne mulighed for i højere grad at tilrettelægge undervisningen ud fra de enkelte elevers behov.

2.4 Sprog- og vejledningsforløbenes indhold

Det fremgik af seminaret at sprog- og vejledningsforløbene består af otte-ti undervisningsdage a seks lektioner, dvs. en hel undervisningsdag pr. gang. Hver undervisningsgang falder i to dele. De to dele adskiller sig indholdsmæssigt fra hinanden idet den første, vejledningsmæssige del behandler faglige, sociale og kulturelle emner i relation til elevernes praktik, mens den anden del er den egentlige sprogundervisning. Den vejledningsmæssige del foregår typisk om formiddagen (kl. 9-12), og sprogundervisningen foregår typisk om eftermiddagen (kl. 12-15). I den vejledningsmæssige del er både den sosu-faglige underviser fra studieunit og sprogunderviseren fra KVUC til stede. I forbindelse med sprogundervisningen er kun sproglæreren fra KVUC til stede.

De følgende afsnit beskriver indholdet i de to forskellige dele af undervisningen og de vurderinger der fremgår af interviewene.

Den vejledningsmæssige del

De vejledningsmæssige aktiviteter behandler faglige, sociale og kulturelle temaer og problemstillinger som eleverne oplever i forbindelse med deres praktikforløb. Underviserne fastlægger ikke på forhånd indholdet i denne del af undervisningen. Eleverne bliver bedt om at tilkendegive deres behov og ideer til emner eller udfordringer de møder i deres praktikforløb, og som de gerne vil tage op. Det betyder at undervisningens indhold løbende tilpasses til de behov eleverne giver udtryk for at have. Sproglæreren fra KVUC og den sosu-faglige underviser fra SUF gennemfører denne del af undervisningen sammen.

De faglige, sociale og kulturelle problemstillinger som tages op i denne del af undervisningen, kan fx være:

- Arbejdet med logbøger
- Læringsaftaler

- Valg af speciale
- Viden om kost og sundhed
- Kommunikation på arbejdspladsen, herunder konflikthåndtering
- Personlige udfordringer i forhold til kulturelle og sociale temaer.

Eleverne gav udtryk for at de er glade for den vejledningsmæssige del af undervisningen. De vurderede at de får mulighed for at tale om udfordringer og problemstillinger i forbindelse med praktikforløbet. Nogle elever gav udtryk for at de får mulighed for at drøfte problemstillinger som de ikke har lyst til at drøfte med deres praktikvejleder. Andre elever tilkendegav at de synes det er en fordel at høre om andre elevers praktikoplevelser fordi det giver indblik i hvordan arbejdet som sosu-hjælper foregår andre steder end netop der hvor de selv er i praktik.

Eleverne gav dog samtidig udtryk for at de diskussioner der vedrører problemstillinger og udfordringer i forbindelse med praktikken, kan komme til at fylde for meget. Eleverne fortalte at nogle elever kan komme til at dominere diskussionerne og forhindre at der sker den progression i undervisningen som de øvrige elever ønsker. Nogle elever foreslog at diskussionen af praktikproblemer begrænses, fx at den kun finder sted den første time af undervisningsdagen.

Praktikvejlederne vurderede at den vejledningsmæssige dimension er en helt central del af sprog- og vejledningsforløbene. De har erfaring med at mange sosu-hjælper-elever oplever nogle udfordringer i forhold til at begå sig på en arbejdsplads, tilegne sig arbejdskulturen og indgå i det kollegiale samvær. Praktikvejlederne vurderede at sprog- og vejledningsforløbene giver eleverne bedre muligheder for at forstå og indgå i praktikforløbet. De vurderede dog samtidig at behovet for at tilegne sig arbejdskulturen og lære at indgå i det kollegiale samvær ikke kun gælder de elever der er tilmeldt sprog- og vejledningsforløb, men også mange andre elever.

Samtidig tilkendegav praktikvejlederne at de oplever at eleverne får et konkret udbytte af undervisningen i forhold til at kunne bruge nogle af de konkrete redskaber som bliver anvendt i praktikforløbet, fx logbog og læringsaftaler. En praktikvejleder fortalte at nogle elever kommer tilbage til praktikstedet fra undervisning på sprog- og vejledningsforløbet og selv tager initiativ til i meget højere grad at arbejde med læringsaftalerne. Vejlederne vurderede at det især er de elever der på forhånd er motiverede for at gennemføre uddannelsen, der anvender det de har lært på forløbene om de forskellige redskaber.

Den sproglige del

I den sproglige del af undervisningen i forløbene behandles forskellige sproglige emner. På det indledende seminar gav sprogunderviserne udtryk for at denne del af forløbene er mere fastlagt på forhånd end den vejledningsmæssige del, men at der også er mulighed for at inddrage sproglige spørgsmål og problemstillinger som eleverne bringer på bane i undervisningen.

De sproglige emner der inddrages i denne del af undervisningen, er fx:

- Udtale af ord og bogstavlyde
- Grammatik
- Begrebsdannelse.

Eleverne gav samstemmende udtryk for at den primære årsag til at de deltager i forløbet er at de forventer et stort sprogligt udbytte af undervisningen. Samtidig vurderede alle de interviewede elever at undervisningen ikke er tilstrækkelig. De vurderede at de alle har behov for mere undervisning, og at de særligt har behov for at styrke deres grammatiske kompetencer. Eleverne vurderede at de mundtlige kompetencer er de væsentligste, og de fortalte at der ikke er store krav til deres skriftlige niveau i praktikken.

Praktikvejledernes vurdering af den sproglige del af undervisningen læner sig meget op ad elevernes vurdering. Vejlederne fortalte at det vigtigste er at eleverne kender det danske sprog, at de kan tale så både kolleger og borgere kan forstå dem, og at de kan forstå hvad de bliver bedt om at gøre, når de indgår i arbejdet på praktikstedet. Desuden vurderede vejlederne at eleverne skal kunne udtrykke sig skriftligt på et rimeligt dansk, men vejlederne tilkendegiver samtidig at de er vant til at læse tekster på mange forskellige niveauer, og at det ikke er så vigtigt at eleverne selv udtrykker sig skriftligt helt perfekt. Den vigtigste kompetence i forhold til den skriftlige di-

mension er at eleverne ikke skal være bange for at skrive og skal vide hvilken type information de forskellige arbejdsdokumenter, blandt andet logbøgerne, skal indeholde.

2.5 Sammenhænge mellem sprog- og vejledningsforløbene og praktikforløbene

Sprog- og vejledningsforløbene er udviklet med henblik på at eleverne skal opnå et tilstrækkeligt dansksprogligt niveau til at kunne gennemføre praktikforløbet. Blandt andet derfor ligger forløbene sideløbende med praktikken og ikke som en introduktion til praktikken. Samtidig er det SUF der er ansvarlig både for elevernes praktikforløb og for elevernes udbytte af sprog- og vejledningsforløbene.

Eleverne er ansvarlige for at bidrage med udfordringer, problemstillinger og temaer fra praktikforløbet i sprog- og vejledningsforløbene. Samtidig er eleverne ansvarlige for at bruge de kompetencer de opnår på baggrund af forløbene, i praktikken.

Praktikvejlederne gav udtryk for at ikke alle elever er i stand til at bruge det de lærer i sprog- og vejledningsforløbene, i praktikken. Praktikvejlederne vurderede at det er en udfordring at støtte elevernes læring da vejlederne ikke ved hvad der konkret foregår i undervisningen, hvori elevernes udfordringer består, og hvilke temaer der har været en del af undervisningen. Praktikvejlederne efterlyste at kunne følge med i elevernes udvikling, fx ved at få en tilbagemelding fra underviserne på forløbene.

2.6 Sammenhænge mellem sprog- og vejledningsforløbene og Sosu-skolen

Sprog- og vejledningsforløbene er etableret som et undervisningstilbud der ligger uden for uddannelsens skoleforløb. Der er dermed ikke automatisk nogen sammenhæng mellem de to elementer.

Den interviewede tutor fra Sosu-skolen gav udtryk for at det er en styrke at forløbene ligger uden for uddannelsens skoleforløb og dermed ikke er koblet til den øvrige danskundervisning på Sosu-skolen. Hun vurderede at de elever der er trætte af den traditionelle undervisning, får en mere praksisnær undervisning der virker motiverende for mange af de elever der har behov for støtte i mundtlig og skriftlig dansk. Samtidig har Sosu-skolen etableret nogle sprogtilbud der minder meget om undervisningen i sprog- og vejledningsforløbene, men som foregår mens eleverne er i gang med uddannelsens skoleforløb.

En af de interviewede elever fortæller at skolen har hjulpet med at finde en frivillig lektiehjælper til at støtte vedkommende i fx hjemmearbejdet i forbindelse med sprog- og vejledningsforløbet. Eleven fortalte at hun, inden hun afleverer opgaver, beder sin lektiehjælper om at se opgaven igennem. Lektiehjælperen giver herefter feedback på stavning, grammatik og indhold i opgaven. Ingen af de øvrige interviewede elever havde hørt om dette, men tilkendegav under interviewet at der er et bredt ønske om at skolen støtter i form af frivillige lektiehjælpere, mentorer og lign.

Uddannelseskonsulenterne vurderede i den forbindelse at der kan være behov for at uddannelseskonsulenterne i studieunit er mere opmærksomme på mulighederne for at knytte mentorer, psykologer eller andre støttepersoner til de elever der har et behov. Uddannelseskonsulenten vurderede at flere elever kan få et højere udbytte af sprog- og vejledningsforløbene hvis eleverne har mulighed for at drøfte svære personlige problemstillinger med andre end underviserne på sprog- og vejledningsforløbene.

2.7 Elevernes udbytte af sprog- og vejledningsforløbene

Elevernes udbytte af sprog- og vejledningsforløbene er i denne evaluering beskrevet ud fra elevernes egen oplevelse af udbyttet samt praktikvejledernes og tutors oplevede udbytte af elevernes udbytte. Desuden er gennemførelsesgraden for de elever der har deltaget i sprog- og vejlednings-

forløb, blevet sammenlignet med den generelle gennemførelsesgrad på sosu-hjælperuddannelsen på Sosu-skolen.

Oplevelsen af udbyttet

Eleverne vurderede at de har et meget stort udbytte af sprog- og vejledningsforløbene – især hvad angår den sproglige dimension. Mange af eleverne oplever at de på deres praktiksteder får at vide at de er blevet bedre til at tale dansk. De er bevidste om at det kan være irriterende for både kolleger og de borgere de skal servicere, hvis deres mundtlige dansk ikke er forståeligt. Derfor spiller det en meget stor rolle for eleverne at blive bedre til at tale dansk og at finde modet til at gøre det. Nogle enkelte af de interviewede elever fortalte at de tidligere har været meget generte i forhold til at tale dansk, og at sprog- og vejledningsforløbene har hjulpet dem til i højere grad at turde tale.

Blandt eleverne var der bred enighed om at den skriftlige dimension af undervisningen ikke er så udviklet, og at de ikke oplever en afgørende kompetenceudvikling i forhold til deres skriftlige kompetencer. Eleverne tilkendegav at de meget gerne vil styrke deres skriftlige kompetencer – og størstedelen af de interviewede elever forventer at det vil ske når de fortsætter i sprog- og vejledningsforløb på sosu-assistentuddannelsen. Alle de interviewede elever har stor lyst til at blive i faget, og de fleste vil gerne fortsætte på sosu-assistentuddannelsen når de har færdiggjort sosu-hjælperuddannelsen.

Praktikvejlederne vurderede at elevernes udbytte af sprog- og vejledningsforløbene særligt afhænger af hvor motiverede eleverne i forvejen er for at gennemføre uddannelsen. De motiverede elever får meget ud af sprogundervisningen og afprøver typisk det de har lært, på praktikstedet. Praktikvejlederne har sværere ved at se udbyttet for de elever der i forvejen er mindre motiverede for at gennemføre uddannelsen.

Samtidig vurderede praktikvejlederne at mange andre elever end de der bliver rekrutteret til sprog- og vejledningsforløbene, kan få stor gavn af den vejledningsmæssige del af forløbene. Den ene af de interviewede uddannelseskonsulenter fortalte at studieunit i den pågældende bydel arrangerer nogle forløb for alle sosu-hjælper-elever i praktik i området. Forløbene kaldes reflektionstimer og rummer mange af de samme elementer som den vejledningsmæssige del af sprog- og vejledningsforløbene. Uddannelseskonsulenten vurderede at reflektionstimerne i høj grad imødekommer det behov mange elever har for at diskutere temaer og problemstillinger fra praktikken.

Frafald og gennemførelse

Et mere langsigtet mål med sprog- og vejledningsforløbene er at eleverne i sidste ende gennemfører sosu-hjælperuddannelsen. En opgørelse over frafald og gennemførelse på uddannelsen for elever der har deltaget i sprog- og vejledningsforløbene, og elever generelt giver et overordnet billede af gennemførelsesgraden.

Tabel 1

Gennemførelse på sosu-hjælperuddannelsen på Social- og Sundhedsskolen København (i perioden 1. jan. 2007 – 1. nov. 2009)

	Sosu-hjælper-elever i alt	Sosu-hjælper-elever der har deltaget i sprog- og vejledningsforløbene
Antal elever der har påbegyndt uddannelsen	1.895	197
Antal elever der har gennemført uddannelsen	1.195	154
Gennemførelsesprocent	63 %	78 %

Kilde: SUF.

Opgørelsen viser at elever der har deltaget i sprog- og vejledningsforløb siden 1. januar 2007, har en gennemførelsesprocent på 78. Til sammenligning er den generelle gennemførelsesprocent for sosu-hjælper-eleverne på Sosu-skolen 63.

Ved tolkning af tallene må der tages højde for at elever der har deltaget i sprog- og vejledningsforløbene, først er blevet registreret da de blev tilmeldt forløbene. Elever der indgår i den generelle opgørelse, er blevet registreret da de påbegyndte uddannelsen. Perioden fra eleverne påbegynder uddannelsen, og til nogle af disse elever bliver tilmeldt forløbene, kan ifølge SUF vare op til et par måneder.

Det betyder at de elever der påbegynder sprog- og vejledningsforløb, er elever der ikke er faldet fra uddannelsen i løbet af de første måneder hvor frafaldet typisk ligger højt. Sammenligningen af de to grupper elevers gennemførelsesgrad skal derfor foretages med forbehold for de skævheder der skyldes forskelle i aflæsningstidspunktet.

Med det in mente viser tallene at de elever der har deltaget i sprog- og vejledningsforløb, har en højere gennemførelsesprocent end elever generelt på uddannelsen. Da eleverne på sprog- og vejledningsforløbene er rekrutteret med udgangspunkt i at deres risiko for frafald var større end de øvrige elevers, viser tallene at de elever der har deltaget i sprog- og vejledningsforløb, i højere grad end forventet bliver fastholdt på uddannelsen.

FVU-prøve

Gennemførelsesdata viser hvor mange elever der har været tilmeldt sprog- og vejledningsforløbene, men ikke hvor ofte eleverne har deltaget i undervisningen. Eleverne fortalte i interviewet at mange af de tilmeldte elever ikke deltager i alle otte-ti undervisningsdage. Eleverne vurderede at ca. halvdelen ikke møder regelmæssigt op, "men tager en fridag fra praktikken". De interviewede elever ønsker at alle møder op, og at alle deltager aktivt i undervisningen.

De interviewede elever fortalte at de i høj grad er blevet motiveret til at deltage i undervisningen ved at melde sig til den frivillige skriftlige prøve (FVU-prøven) der knytter sig til forløbet. Ingen af de interviewede elever har tidligere fået dokumentation for deres danskkompetencer, og alle de interviewede elever vurderede at det vil være en fordel for dem. Derfor har alle de interviewede elever valgt at tilmelde sig FVU-prøven.

Tabel 2 indeholder en opgørelse over antallet af elever der har tilmeldt sig FVU-prøven.

Tabel 2
Elever tilmeldt FVU-prøven

	Antal elever	Andel af samtlige elever på sprog- og vejledningsforløb (N=320)
Tilmeldte elever i alt	83	26 %
Elever der har bestået prøven	25	8 %
Elever der ikke har bestået prøven	36	11 %
Elever der ikke er mødt til prøven	22	7 %

Kilde: KVUC.

Tabellen viser at 26 % af samtlige elever der har deltaget i sprog- og vejledningsforløbene, har meldt sig til FVU-prøven. Desuden viser optællingen at lidt mere end en fjerdedel af de elever der melder sig til, ikke møder op. 40 % af de elever der er gået op til prøven, har bestået den. Det betyder at 8 % af samtlige elever på sprog- og vejledningsforløbene har bestået FVU-prøven.

En nærmere analyse af tallene viser at der er stor forskel på hvor mange elever fra det enkelte hold der har meldt sig til FVU-prøven. På nogle hold har ingen elever meldt sig til. Dette gælder særligt for de hold der startede inden januar 2008. Indtil da havde kun fem elever meldt sig til FVU-prøven.

Efter januar 2008 har alle 15 elever på ét enkelt hold været tilmeldt FVU-prøven, men i samme periode har der stadig været tre hold hvor ingen elever har været tilmeldt prøven.

Praktikvejlederne vurderede at prøven bør være obligatorisk. De tilkendegav at elevernes engagement i forløbene og i uddannelsen generelt kan styrkes hvis eleverne ved at de skal til prøve efter forløbet. Praktikvejlederne vurderede samtidig at de på den måde kan få en bedre viden om elevernes kompetencer og om de områder eleverne har særligt brug for støtte inden for. Desuden tilkendegav praktikvejlederne at de ser sprog- og vejledningsforløbene som en central del af elevernes aktivitet i praktikken og foreslår derfor at den endelige praktikerklæring skal rumme en vurdering af den enkelte elevs udbytte af sprog- og vejledningsforløbet. De foreslog at praktikerklæringen fremover indeholder en påtegning fra underviserne fra sprog- og vejledningsforløbet om elevens kompetenceudvikling, fx resultaterne af FVU-prøven og en vurdering af elevens evt. yderligere behov for kompetenceudvikling i mundtlig og skriftlig dansk. På den måde vil både praktikvejlederen og Sosu-skolen få et bedre grundlag for at give eleven den nødvendige støtte.

3 Samlet vurdering af forløbene

Dette kapitel rummer EVA's samlede vurdering af sprog- og vejledningsforløbene på baggrund af de kvalitative interview og det supplerende materiale som EVA har haft adgang til i forbindelse med evalueringen.

Vurderingerne er foretaget med udgangspunkt i de mål for forløbene som blev beskrevet på det indledende seminar med deltagelse af medarbejdere i SUF, sosu-faglige undervisere fra studieunit Bispebjerg/Nørrebro og undervisere fra KVUC. En samlet oversigt over mål og tegn på målopnåelse findes i appendiks B.

3.1 Den overordnede målopnåelse

EVA vurderer at sprog- og vejledningsforløbene samlet set opfylder det overordnede formål, dvs. at de støtter de elever der har udfordringer i forhold til det danske sprog, og at de øger disse elevers mulighed for at gennemføre sosu-hjælper-uddannelsen.

De kvalitative interview viser at både elever, praktikvejledere og tutor vurderer at sprog- og vejledningsforløbene understøtter elevernes kompetenceudvikling. Samtidig viser de kvantitative data at gennemførelsesgraden er øget for de elever der har deltaget i sprog- og vejledningsforløbene.

Da det, som beskrevet i metodeafsnittet i kapitel 1, ikke var muligt at fremskaffe et datagrundlag for at sammenligne karaktererne for de elever der har deltaget i sprog- og vejledningsforløbene med de karakterer som elever på sosu-hjælper-uddannelsen generelt opnår, har det ikke været muligt at vurdere elevernes formelle kompetenceudvikling. Men de kvalitative data peger entydigt på at sprog- og vejledningsforløbene understøtter de deltagende elevers kompetenceudvikling inden for flere områder. Blandt andet fortæller både elever og tutor at mange af de elever der deltager i sprog- og vejledningsforløbene, har stor lyst til at fortsætte på sosu-assistent-uddannelsen.

3.2 Den sproglige dimension

Det kvalitative materiale indikerer at de mål der vedrører den sproglige dimension, overordnet set er opnået. Eleverne oplever at de bliver bedre til at formulere sig og deltage i samtaler med kolleger og borgere. Praktikvejlederne vurderede dog at elevernes udbytte hænger snævert sammen med deres generelle motivation for uddannelsen. Eleverne oplever hovedsageligt at de bliver styrket i den mundtlige kommunikation, og at den skriftlige kompetenceudvikling er mindre tydelig. Samtidig vurderede praktikvejlederne at elevernes skriftlige kompetencer er mindre vigtige end de mundtlige.

EVA vurderer at sprog- og vejledningsforløbene med fordel kan hænge bedre sammen med elevernes praktikforløb ved at praktikstedet får indblik i elevernes konkrete udfordringer i forhold til det danske sprog. Eleverne kan have gavn af generel støtte i arbejdet med deres danskkompetencer, dvs. at praktikstedet også følger med, fx ved at etablere nogle rammer for samtaler undervejs i praktikforløbet med eleverne hvor der kan tages stilling til om eleven har særlige behov for støtte i de forskellige sproglige dimensioner.

EVA vurderer også at FVU-prøven i langt højere grad kan anvendes til at motivere eleverne til at møde op til og deltage aktivt i undervisningen. De interviewede elever gav udtryk for at de gerne

vil have dokumentation for deres kompetencer, både for selv at blive bevidste om deres niveau og for at kunne informere fremtidige arbejdsgivere og lign. om deres kompetencer. Evalueringen viser at der er stor forskel på hvor mange elever på et hold der melder sig til FVU-prøven. EVA vurderer at underviserne i højere grad kan opfordre eleverne til at melde sig til prøven. Det kan være med til at motivere eleverne til at deltage aktivt i sprogundervisningen og give dem et tydeligere mål at arbejde hen imod. Samtidig vurderer EVA at nogle af de udfordringer i forbindelse med sprog- og vejledningsforløbene der handler om elevernes motivation, kan imødegås ad den vej.

Samtidig vurderer EVA at Sosu-skolen kan have stor gavn af at kende elevernes udbytte af sprog- og vejledningsforløbene. Sosu-skolen har etableret et lignende frivilligt sprogtilbud til sosu-hjælper-eleverne, og EVA vurderer at det er vigtigt at der er en god sammenhæng mellem de to tilbud.

Værd at være opmærksom på

- Der er behov for kommunikation om elevernes udbytte af sprog- og vejledningsforløbene. Sosu-skolen kan anvende viden om elevernes udbytte og niveau til at understøtte elevernes fortsatte sprogudvikling. Behovet kan fx imødekommes ved at underviserne på sprog- og vejledningsforløbene påtegner elevernes praktikerklæring en bemærkning om evt. resultater af FVU-prøven eller en beskrivelse af elevens udbytte af forløbet.
- Der er behov for at styrke sammenhængen mellem elevernes sproglige udvikling og de udfordringer eleverne møder i praktikken. Praktikvejlederne kan fx løbende tale med eleverne om hvad de lærer i sprog- og vejledningsforløbene, herunder følge op på hvordan eleverne arbejder med logbøger, læringsaftaler og lign., for yderligere at understøtte elevernes sproglige udvikling.

3.3 Den vejledningsmæssige dimension

Det indledende seminar identificerede nogle kulturelle og sociale mål for forløbenes vejledningsmæssige dimension.

Eleverne vurderede samlet at den vejledningsmæssige del af undervisningen kan komme til at fylde for meget i forhold til den sproglige del. Både elever og praktikvejledere tilkendegav at den vejledningsmæssige dimension er en vigtig del af forløbene, og at eleverne får et stort udbytte af at diskutere praktikrelaterede problemstillinger på tværs af praktiksteder med nogle der ikke direkte er tilknyttet praktikken. Eleverne tilkendegav dog også at det særligt er styrkelsen af de sproglige kompetencer der giver dem lyst til at blive i faget, giver dem mulighed for at indgå i det sociale fællesskab på arbejdspladsen og giver dem lyst til at videreudanne sig. Det tyder dermed på at der er nogle udfordringer forbundet med at tilrettelægge og gennemføre undervisningen med en rimelig balance mellem den sproglige og den vejledningsmæssige dimension.

EVA vurderer at det er vigtigt at begrænse drøftelserne om de problemstillinger eleverne oplever i deres praktikforløb. Selvom det er en central og vigtig del af undervisningen, er der risiko for at det kommer til at fylde for meget. Det betyder også at underviserne på sprog- og vejledningsforløbene, hvis det er relevant, skal henvise elever til mentorer, socialrådgivere, psykologer og andre støttepersoner på skolen som kan afhjælpe nogle af de problemer som eleverne præsenterer i forbindelse med sprog- og vejledningsforløbene. Samtidig viser erfaringerne fra de såkaldte reflektions timer i en af de tilknyttede studieunit at sådanne fora på tværs af praktiksteder kan imødekomme et mere udbredt behov hos eleverne for at drøfte problemstillinger fra praktikken.

Værd at være opmærksom på

- Den vejledningsmæssige dimension er en vigtig del af sprog- og vejledningsforløbene. Dog er det sproglige udbytte vigtigst for målgruppen, og der kan være en risiko for at vejledningsdimensionen fylder for meget i forløbene. Det er derfor vigtigt at begrænse denne dimension for at sikre at eleverne får et tilstrækkeligt sprogligt udbytte af undervisningen.
-

3.4 Rammerne for sprog- og vejledningsforløbene

Materialet i evalueringen giver anledning til nogle overvejelser om rammerne for sprog- og vejledningsforløbene – dels i forhold til rekruttering af elever, dels i forhold til organisering af undervisningen.

Rekruttering

Evalueringen viser at der er forskel på hvordan eleverne bliver rekrutteret til forløbene. Nogle uddannelseskonsulenter bruger et skema med kriterier og bedømmelsesniveauer som udgangspunkt. Andre uddannelseskonsulenter bruger ikke dette skema. Samtidig møder nogle elever ikke op til uddannelsessamtalen og får evt. heller ikke forløbet tilbudt til trods for at de har behov for det. Samlet set betyder det at nogle elever med behov for at deltage i sprog- og vejledningsforløbene ikke får det tilbudt.

EVA vurderer at uddannelseskonsulenterne med fordel kan tage udgangspunkt i nogle fælles og kendte kriterier som udgangspunkt for at rekruttere eleverne. Selvom det altid vil bero på uddannelseskonsulenternes individuelle bedømmelse om en elev bliver tilbudt at deltage i et sprog- og vejledningsforløb, vil det være en fordel hvis udvælgelseskriterierne er kendte og fælles for alle konsulenter. Samtidig er det vigtigt at praktikstederne er opmærksomme på at tilmelde elever der har et behov, men som ikke er blevet rekrutteret til forløbene. Det kan fx gælde for elever der af forskellige årsager ikke har været til uddannelsessamtale.

Værd at være opmærksom på

- Der er behov for at eleverne bliver rekrutteret til sprog- og vejledningsforløbene på baggrund af kriterier der er kendt af alle uddannelseskonsulenterne på tværs af de forskellige studieenheder. Kriterierne kan være med til at sikre at så mange elever som muligt med behov for et sprog- og vejledningsforløb bliver tilbudt at deltage.
-

Organisering

Evalueringen viser at der er forskel på placeringen af sprog- og vejledningsforløbene i forhold til den enkelte elevs praktikforløb. Nogle elever deltager i forløbene som en del af det første praktikforløb. Andre elever har et sprog- og vejledningsforløb der deler sig over de to praktikperioder. Eleverne giver udtryk for at det kan være svært at skabe sammenhæng i undervisningen hvis der går alt for lang tid imellem undervisningsgangene. Samtidig vurderer praktikvejlederne at eleverne har behov for at komme i gang med undervisningen så hurtigt som muligt.

EVA vurderer at det er vigtigt at undervisningsdagene i sprog- og vejledningsforløbene så vidt muligt ligger inden for én praktikperiode. Det er vigtigt at skabe et så kontinuerligt forløb som muligt hvor eleverne oplever sammenhæng i undervisningens indhold og en stadig kompetenceudvikling.

Samtidig er det en styrke ved sprog- og vejledningsforløbene at undervisningen dels er en del af praktikforløbet, dels foregår over en hel undervisningsdag. For det første får eleverne mulighed

for at diskutere de sproglige, sociale og kulturelle udfordringer de møder i praksis, og bruge deres praksiserfaring. For det andet giver det eleverne en nødvendig ro ikke at skulle møde på praktikstedet samme dag som de deltager i sprog- og vejledningsforløbene.

Værd at være opmærksom på

- Der er behov for at sprog- og vejledningsforløbene så vidt muligt ligger inden for én praktikperiode for at undgå en lang pause i forløbet imellem praktikperioderne. Det kan være med til at sikre en nødvendig kontinuitet og sammenhæng i forløbene.
-

Appendiks A

Projektbeskrivelse

Baggrund

Sundheds- og Omsorgsforvaltningen i Københavns Kommune (SUF) tilbyder social- og sundhedshjælper-elever der har et andet modersmål end dansk, og som har behov for at styrke deres dansksproglige kompetencer, et sprog- og vejledningsforløb. Forløbet er en del af deltagernes praktikforløb og har til formål at:

- Støtte udviklingen af elevernes dansksproglige kompetencer
- Skabe rammer for refleksion og vejledning koblet til de dansksproglige kompetencer.

Forløbet bliver udbudt af SUF i samarbejde med Københavns VUC (KVUC). Det betyder at sprogundervisningen varetages af undervisere fra KVUC, og den faglige undervisning/vejledning varetages af en medarbejder fra SUF. Sprog- og vejledningsforløbet ligger i elevens 2. og 3. praktikperiode (P2 og P3).

Tilbuddet der udelukkende henvender sig til elever på Social- og Sundhedsskolen København, har eksisteret siden 2005. I alt har 315 elever gennemført et sprog- og vejledningsforløb, heraf 122 elever i 2009.

SUF har bedt Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) om at evaluere sprog- og vejledningsforløbene. Formålet med evalueringen er at vurdere om forløbene giver eleverne de nødvendige kompetencer til at kunne fuldføre uddannelsen til social- og sundhedshjælper.

Overvejelser over evalueringen

EVA vurderer at der er nogle udfordringer forbundet med at gennemføre en evaluering af sprog- og vejledningsforløbet for social- og sundhedshjælper-elever i praktikforløb som et evalueringsdesign må tage højde for.

En vurdering af elevernes udbytte af sprog- og vejledningsforløbet kan baseres dels på oplysninger om elevernes fuldførelse af og karakterer på uddannelsen, dels på interview med eleverne og deres praktikvejledere om deres oplevede udbytte af forløbet.

Som grundlag for interview med elever og vejledere skal spørgerammen tage udgangspunkt i mål og målgruppe for forløbet. Mål og målgruppe er beskrevet meget overordnet og denne beskrivelse er dermed ikke velegnet som grundlag for at udarbejde en sådan spørgeramme. Evalueringen indledes derfor med et seminar med forløbets faglige partnere i SUF og med relevante vejledere/lærere fra KVUC. Seminaret har til formål at uddybe og konkretisere formålene med sprog- og vejledningsforløbet og at beskrive målgruppen nærmere.

Evalueringsdesign

EVA foreslår nedenstående evalueringsdesign.

- 1 Analyse af oplysninger om frafald, gennemførelse m.m. SUF indhenter de faktuelle oplysninger der er tilgængelige. Oplysningerne analyseres af EVA i relation til resultaterne fra interviewundersøgelserne og i relation til tilsvarende oplysninger for øvrige sosu-elever i det omfang disse er tilgængelige.

- 2 Studium af evalueringsskemaer fra danskundervisningen gennemført på KVUC. Evalueringsskemaerne er udarbejdet i en anden sammenhæng og indgår derfor ikke som dokumentationsgrundlag i evalueringen, men bidrager sammen med seminaret (punkt 3) til udarbejdelsen af spørgerammer for interview med elever og praktikvejledere.
- 3 Seminar med forløbets faglige partnere i SUF og med relevante vejledere/lærere fra KVUC. EVA planlægger og gennemfører et halvdagsseminar som har til formål at uddybe og konkretisere målene med og målgruppen for forløbet så EVA på den baggrund kan udarbejde en relevant spørgeramme for interview med elever på sprog- og vejledningsforløbet og praktikvejledere.
- 4 Gruppeinterview med elever der netop har deltaget i sprog- og vejledningsforløb, af ca. 1½ times varighed. I interviewet deltager 5-6 tilfældigt udvalgte elever. SUF udvælger eleverne på baggrund af oplysninger om hvem der senest har fulgt forløbet. De udvalgte elever skal være bredt udvalgt på baggrund af følgende parametre:
 - Alder
 - Hold på sprog- og vejledningsforløbet.
- 5 Gruppeinterview med praktikvejledere der har vejledt elever der har deltaget i sprog- og vejledningsforløb, af ca. 1½ times varighed. I interviewet deltager 4-5 praktikvejledere. Vejlederne udpeges så de kommer fra forskellige arbejdspladser. Der skal ikke nødvendigvis være sammenhæng mellem deltagerne under punkt 4 og 5. Det er altså ikke nødvendigvis praktikvejlederne for de elever vi taler med, der skal deltage i disse interview.
- 6 Gruppeinterview med 2-3 tutorer/kontaktlærere fra Social- og Sundhedsskolen København der har haft kontakt med elever der netop har deltaget i sprog- og vejledningsforløb. Interviewet varer 1 time. Spørgeramme for interviewet udarbejdes på baggrund af et seminar med forløbenes faglige partnere i SUF, med relevante vejledere/lærere fra KVUC og med deltagere fra projektets styregruppe.

Det er SUF der sikrer at elever, praktikvejledere og tutorer har mulighed for at deltage i interview og indkalder dem til interviewet. Det er ligeledes SUF der planlægger de praktiske ting i forbindelse med interviewene. Til interviewene udarbejder EVA en spørgeramme på baggrund af seminaret om forløbets mål og målgruppe.
- 7 EVA udarbejder et kortfattet notat på ca. 7-10 sider som redegør for evalueringens hovedkonklusioner og centrale pointer fra dataindsamlingen. Notatet sendes til kommentering hos den projektansvarlige i SUF inden færdiggørelsen for at undgå faktuelle fejl og misforståelser. Notatet vil være beskrivende og analyserende og pege på muligheder for at styrke sprog- og vejledningsforløbene. Det leveres i pdf-format og offentliggøres samtidig på EVA's hjemmeside.

Appendiks B

Mål og tegn på målopnåelse

I forbindelse med det indledende seminar med deltagere fra SUF og KVUC blev målene for sprog- og vejledningsforløbene diskuteret. De fremkomne mål er udtryk for seminardeltagernes opfattelse af hvilke mål eleverne på sprog- og vejledningsforløbene skal opnå inden for den periode hvor undervisningen foregår, for at sprog- og vejledningsforløbene på længere sigt kan opfylde det overordnede formål, nemlig at fastholde eleverne på uddannelsen og højne deres generelle kvalifikationer.

Det følgende skema gengiver dels de mål der fremkom på seminaret, dels nogle mulige tegn på at målene er opnået. Disse tegn blev diskuteret på seminaret, og EVA har efterfølgende udfoldet tegnene yderligere for at gøre dem anvendelige i den samlede vurdering af forløbene.

Mål	Tegn på målopnåelse
Overordnet: <ul style="list-style-type: none">• Fastholdelse af eleverne på uddannelsen• Højnelse af kvalifikationerne hos de færdiguddannede.	<ul style="list-style-type: none">• Eleverne gennemfører uddannelsen• Eleverne får karakterer på niveau med gennemsnittet af eleverne på Sosu-skolen.• Tutorerne oplever at eleverne kan og har lyst til at gennemføre uddannelsen.
Den sproglige del: <ul style="list-style-type: none">• Styrkelse af mundtlige sproglige kompetencer• Styrkelse af skriftlige sproglige kompetencer• Sikring af elevernes mod til at skrive selvom sproget ikke er perfekt• Sikring af at eleverne kan tale så borgerne kan forstå dem.	<ul style="list-style-type: none">• Eleverne oplever at kunne formulere sig mundtligt over for borgere• Eleverne oplever at kunne tale med kolleger• Eleverne oplever at kunne skrive forståeligt til både borgere og kolleger• Eleverne skriver mere end før sprog- og vejledningsforløbet• Praktikvejlederne oplever at eleverne bliver forstået af både kolleger og borgere• Eleverne får bedre karakterer i de skriftlige opgaver på Sosu-skolen end før forløbet.
Den vejledningsmæssige del som angår kulturelle kompetencer: <ul style="list-style-type: none">• Viden om dansk arbejdspladskultur, herunder håndtering af arbejdsrelaterede konflikter• Styrkelse af elevernes evne til at kunne agere i en sosu-arbejdskultur• Styrkelse af elevernes evne til at kunne agere i en sosu-uddannelses-kultur.	<ul style="list-style-type: none">• Eleverne oplever ikke omgivelserne på arbejdspladsen som fremmede eller uforståelige• Praktikvejlederne oplever at elevernes evne til at indgå i kulturen på praktikstedet styrkes.

fortsættes næste side ...

... fortsat fra forrige side

Mål	Tegn på målopnåelse
<p>Den vejledningsmæssige del som angår sociale kompetencer:</p> <ul style="list-style-type: none">• Styrkelse af elevernes personlige udvikling• Styrkelse af elevernes selvtillid• Sikring af elevernes mod til at være en del af den kollegiale gruppe på arbejdspladsen• Sikring af elevernes mod til at være en del af fællesskabet på uddannelsen.	<ul style="list-style-type: none">• Eleverne har lyst til at blive i faget• Eleverne indgår i det kollegiale fællesskab på praktikstedet• Eleverne indgår i det sociale fællesskab på Sosu-skolen• Tutorerne oplever at eleverne har lyst til at blive i faget og søger relevant arbejde efter uddannelsen.